Kwartaalrapportage meldingen geluidhinder vliegbasis Leeuwarden derde kwartaal 2023

Dit document vormt de kwartaalrapportage over de geluidhinder rond de vliegbasis Leeuwarden in het derde kwartaal 2023. De rapportage biedt een overzicht van alle ingediende meldingen. Trends zijn weergegeven door de gegevens van het voorgaande kwartaal op te nemen. Doel van de rapportage is de Commissie Overleg & Voorlichting Milieu (COVM) meer inzicht te geven in de ontwikkeling en trends met betrekking tot meldingen over de geluidhinder van vliegverkeer.

1. Baangebruik: aantal starts en landingen

Onderstaande figuur geeft inzicht in het aantal en percentage vliegtuigbewegingen, per vluchtsoort (start of landing) en per gebruikte start- of landingsbaan (05-23, 09-27 of een heli platform). Ter vergelijking zijn de aantallen opgenomen van het vorige kwartaal. De percentages geven respectievelijk het deel aan van het totaal aantal starts (linker deel) en landingen (rechter deel).

Figuur 1: Aantallen vliegtuigbewegingen per vluchtsoort en baanrichting

2. Melders en meldingen

Onderstaande tabel geeft inzicht in het totaal aantal meldingen, zowel voor het derde kwartaal 2023 als voor het voorgaande kwartaal. De meldingen zijn hierbij gegroepeerd zodat inzicht ontstaat over het aantal meldingen dat per melder is ingediend.

Tabel 1: Melders en meldingen

	2023 Q2		2023 Q3	
Aantal meldingen:	melders	meldingen	melders	meldingen
150+	0	0	0	0
76-150	0	0	0	0
26-75	0	0	1	26
11-25	0	0	1	13
1-10	27	33	93	128
Totaal	27	33	95	167

De aantallen voor het aantal melder en meldingen zijn, samen met het aantal vliegtuigbewegingen, grafisch weergegeven in Figuur 2.

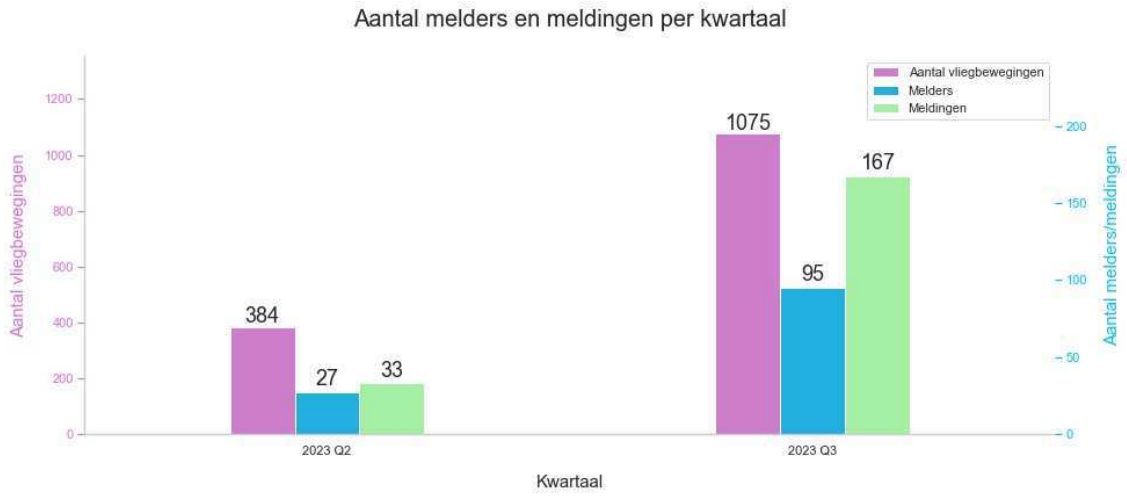

Figuur 2: Verdeling melders en meldingen

3. Meldingen per vluchttype

In Figuur 3 zijn de meldingen weergegeven die aan vliegtuigbewegingen zijn gekoppeld. Als referentie zijn ook de gegevens van het vorige kwartaal opgenomen. Wanneer het niet mogelijk is om een melding te relateren aan een specifieke vliegtuigbeweging, wordt deze meegeteld als “onbekend”. Helikopters en vliegtuigen die niet tot civiel of militair verkeer horen, zijn als “overig” opgenomen; hieronder valt bijvoorbeeld recreatief verkeer, of verkeer waarvan het vluchttype niet bekend is.

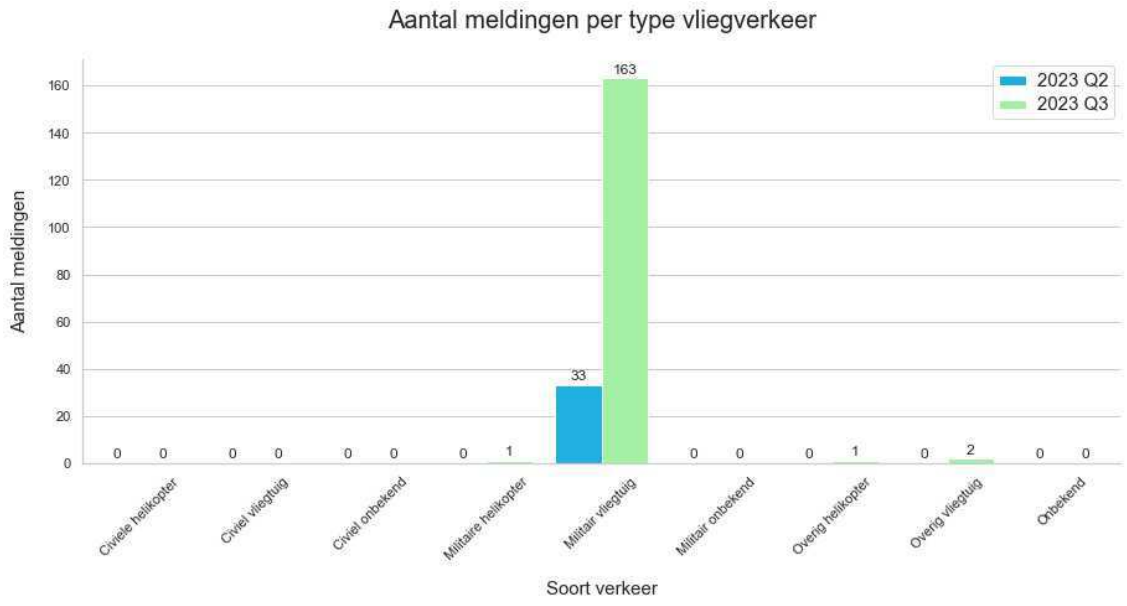

Figuur 3: Verdeling van meldingen naar vluchttype

4. Vliegtuigbewegingen en melderlocaties

Onderzocht is waar de vliegtuigbewegingen zich in het derde kwartaal 2023 bevonden[1]. De dichtheid van het verkeer is bepaald op basis van de werkelijke vliegtuigpassages; vliegtuigen worden in de telling meerdere keren meegeteld wanneer ze vaker passeren, zoals bijvoorbeeld bij circuitvluchten het geval is. Alleen de vliegtuigpassages die opgepakt zijn door de radar zijn meegenomen in de analyse.

In Figuur 4 is het resultaat te zien voor het militair en civiel vliegverkeer van en naar de vliegbasis Leeuwarden, in het derde kwartaal 2023. De figuur laat ook de Control Zone (CTR) van vliegbasis Leeuwarden zien.

Onderstaande kaart geeft ook aan hoe de meldingen geografisch verdeeld zijn over de regio. Elke stip in de kaart geeft de positie weer (per 6-positie postcode) van waaraf meldingen zijn gedaan in het derde kwartaal 2023.

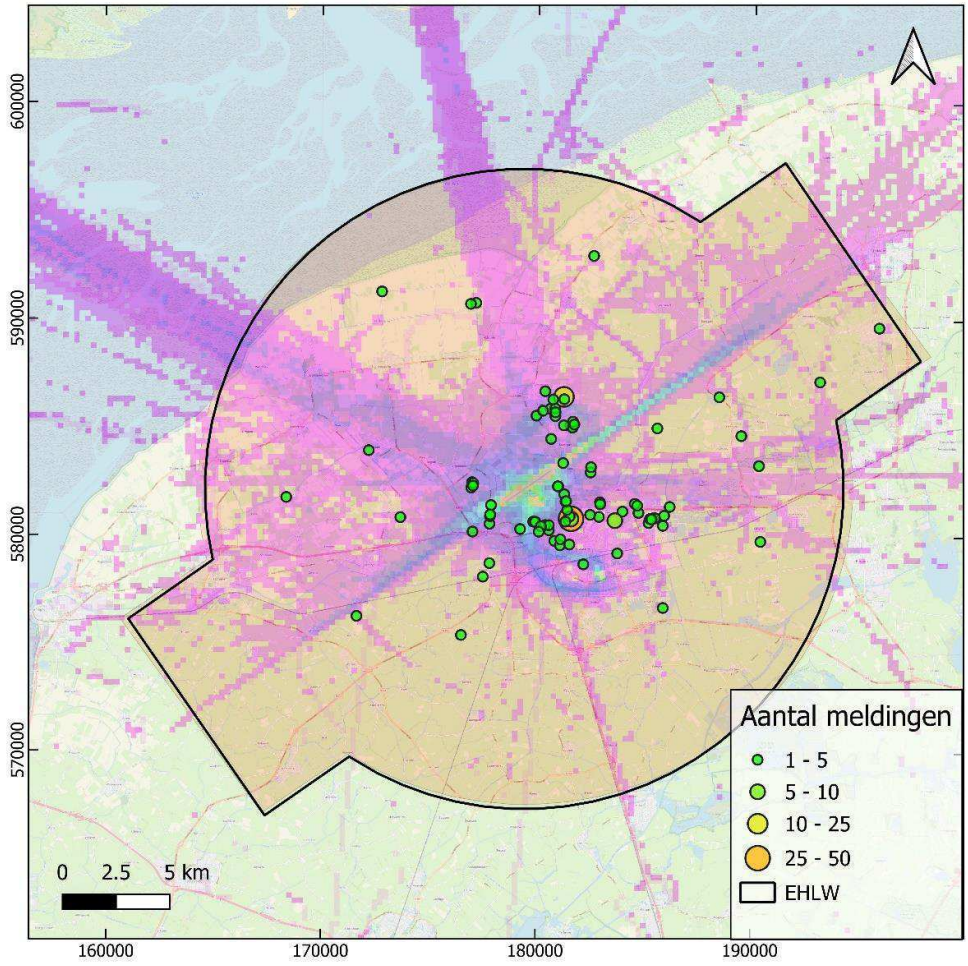

Figuur 4: Dichtheid van militair en civiel vliegverkeer van en naar de vliegbasis, gecombineerd met de locaties van melders

[1] Bron: FANOMOS vliegbaanmonitoringsysteem NLR

5. Melders en meldingen per woonplaats

De volgende figuren geven het aantal melders en meldingen per woonplaats, zowel grafisch als in aantallen. Ter vergelijking zijn de gegevens van het vorige kwartaal toegevoegd. Vanuit woonplaatsen die niet zijn opgenomen werden in geen van beide kwartalen meldingen ontvangen.

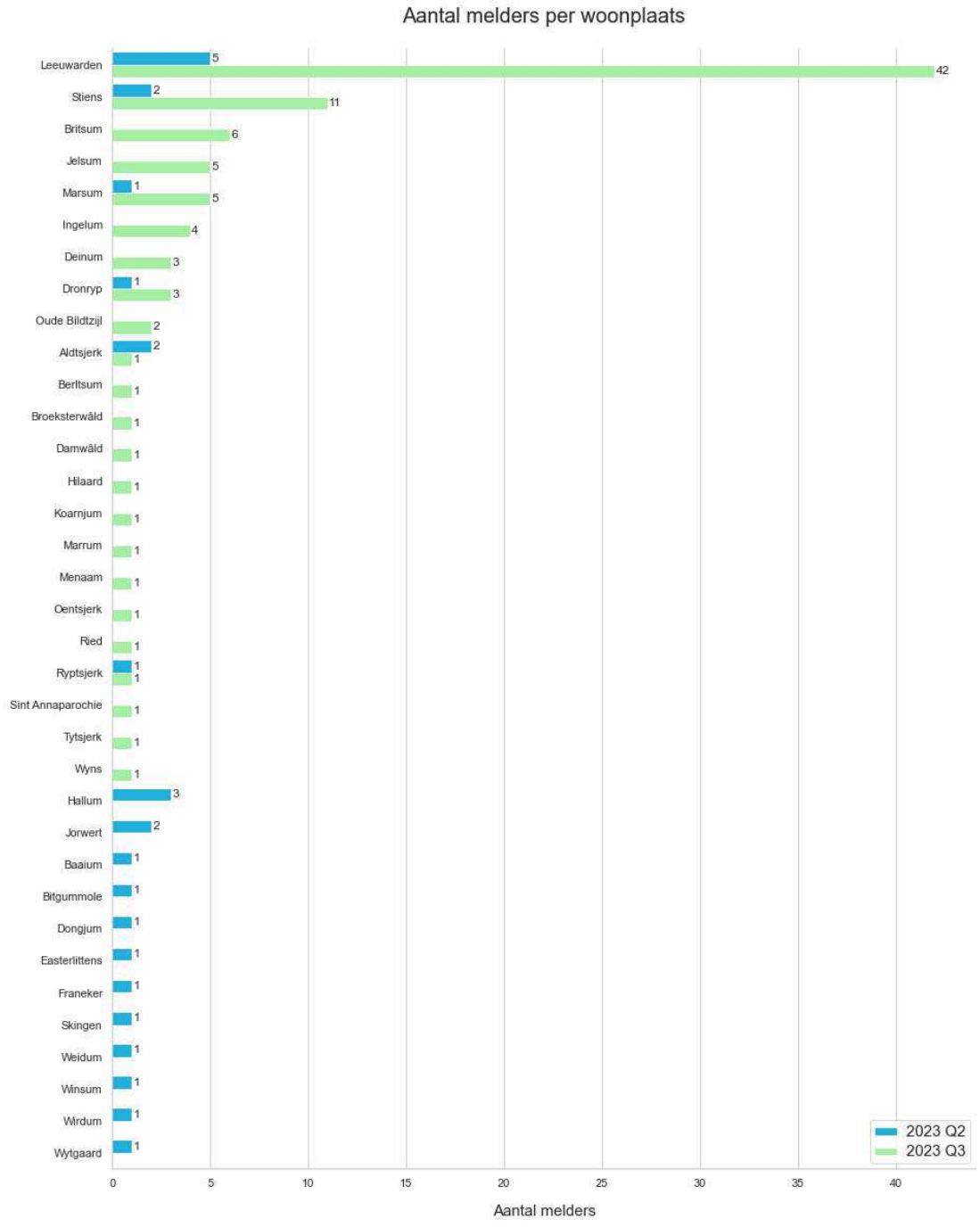

Figuur 5: Melders per woonplaats

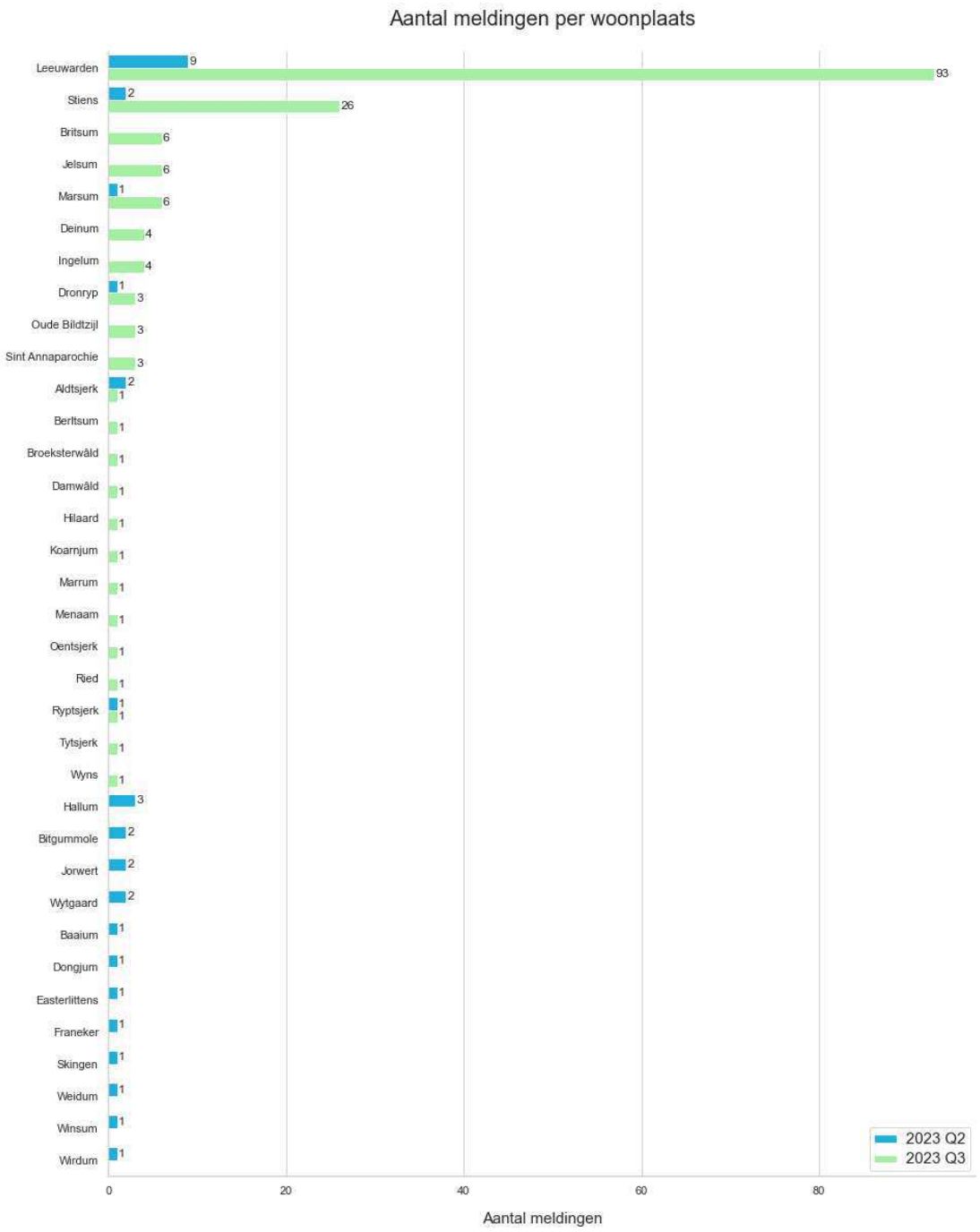

Figuur 6: Meldingen per woonplaats

6. Verdeling over de tijd

Figuur 7 geeft de verdeling weer van de meldingen naar het uur van de dag en Figuur 8[2] de verdeling naar dag van de week. De basis voor deze figuren zijn de tijdstippen waarop de melding betrekking had (niet het tijdstip van indienen).

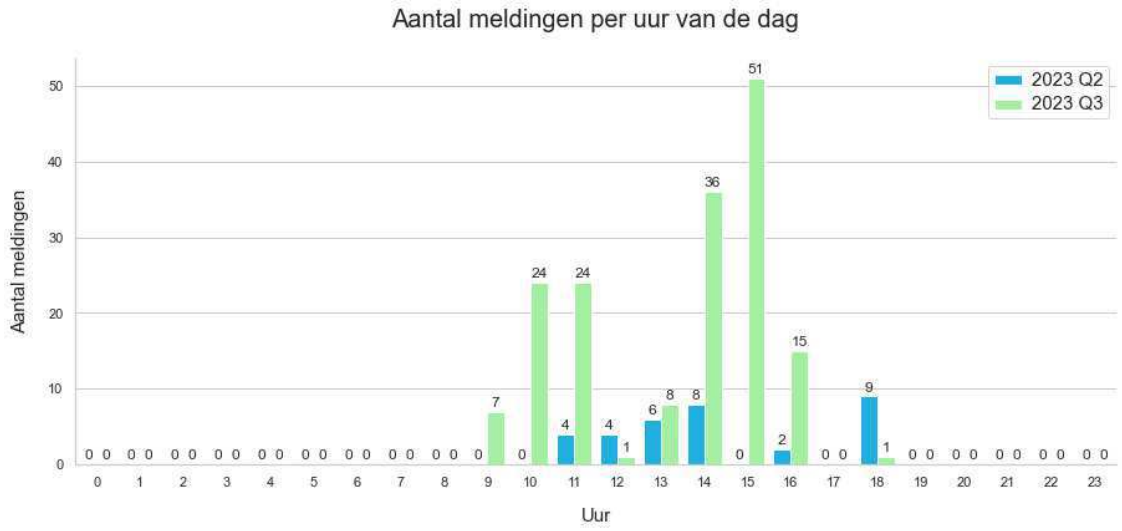

Figuur 7: Verdeling van meldingen over het etmaal

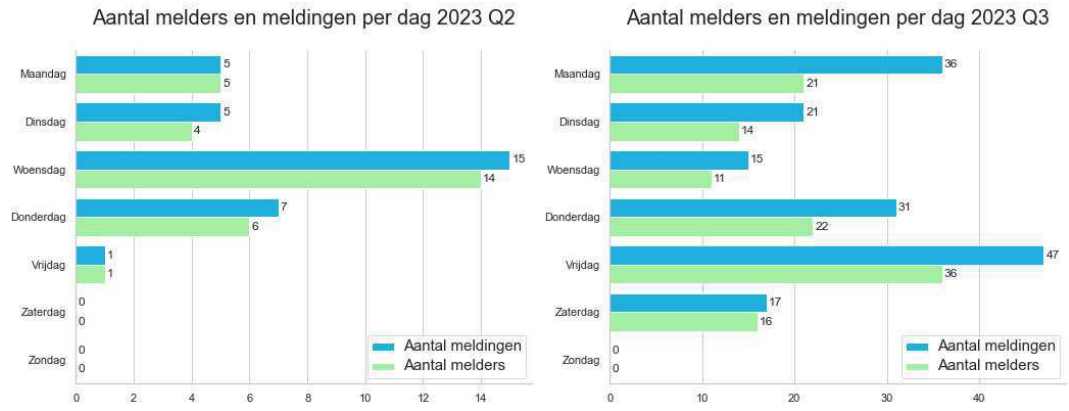

Figuur 8: Verdeling van melders en meldingen over de dagen van de week

[2] Omdat melders op meerdere dagen van de week meldingen ingediend kunnen hebben, hoeft het totaal van de aantallen melders niet gelijk te zijn aan het totaal aantal melders in Tabel 1.

7. Bijzonderheden in het derde kwartaal 2023

Er is in het afgelopen kwartaal niet gecommuniceerd over de onderwerpen gerelateerd aan daadwerkelijk vliegverkeer in de omgeving van vliegbasis Leeuwarden.

CAS oefening boven oefenterrein Marnewaard (juli 2023)

Gevechtsvliegtuigen van het Air Combat Command verlenen van maandag 3 juli tot en met vrijdag 7 juli samen meteen gevechtshelikopter en een civiel straalvliegtuig luchtsteun aan landmachtmilitairen in de regio en boven militair oefenterrein de Marnewaard.

De oefeningen vinden overdag plaats en spelen zich af in het gebied tussen Het Hogeland, Westerkwartier en Noardeast-Fryslân.

Close Air Support oefeningen worden periodiek gehouden om de doelaanwijzers op de grond, de zogeheten Joint Terminal Attack Controllers (JTAC), op te leiden en op het vereiste niveau te houden. Met special apparatuur wijzen zij doelen aan op de grond die vliegtuigen vervolgens (gesimuleerd) kunnen uitschakelen.

Helikopters vliegen laag boven Friesland (juli 2023)

Gevechtshelikopters van het Defensie Helikopter Commando (DHC) oefenen van 3 tot en met 7 juli ook boven andere gebieden in Friesland met en zonder grondtroepen in het verlenen van luchtsteun. Daarbij wordt op lage hoogte gevlogen en kunnen de helikopters voor langere tijd boven één locatie blijven, verscholen achter bomen of gebouwen.

De oefeningen vinden overdag plaats en spelen zich af boven verschillende plaatsen in de volgende gemeenten: Het Hogeland, Westerkwartier, Noardeast-Fryslân, Tytsjerksteradiel, Achtkarspelen, Heerenveen en Westerveld.

Vliegbasis weer open voor vleigverkeer (augustus 2023)

Na bijna 7 maanden nadert de intensieve baanrenovatie op Vliegbasis Leeuwarden zijn voltooiing. Op vrijdag 25 augustus 2023 worden de start-/landingsbanen officieel geopend en keert het 322 squadron weer terug naar de Friese thuisbasis. Beide start-/landingsbanen zijn voorzien van onder andere een gloednieuwe asfalt laag, elektrische installatie met duurzame ledverlichting en zijn er vier hypermoderne vliegtuigafreminstallaties geplaatst. Renovatiewerkzaamheden van deze omvang komen eens per 10 jaar voor.

De mannen en vrouwen van het 322 squadron hebben in de tussentijd niet stil gezeten. Terwijl de baanrenovatie in Leeuwarden volop gaande was hebben zij met de F-35 gevechtsvliegtuigen het NAVO-luchtruim vanuit Polen bewaakt, hebben zij een maand in Scandinavisch luchtruim geoefend én het trainingsprogramma vanaf vliegbasis Volkel voortgezet. Nu is het echter tijd om terug te keren.

Vliegbasis Leeuwarden verzorgt missing man formatie bij Indië monument (augustus 2023)

Op zaterdag 2 september 2023 brengen gevechtsvliegtuigen van de Koninklijke Luchtmacht een eregroet tijdens de jaarlijkse herdenking over het Nationaal Indië Monument bij Roermond. De eenheid afkomstig van Vliegbasis Leeuwarden voert deze fly-by uit. De vliegbewegingen vinden plaats tussen 13:00 uur en 16:00 uur.

De Koninklijke Luchtmacht verzorgt al een aantal jaren deze eregroet bij de jaarlijkse herdenking van de ruim 6200 Nederlandse militairen die sneuvelden in voormalig Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea in de periode 1945-1962.

Tijdens de zogenaamde missing man formatie vliegen een viertal gevechtsvliegtuigen recht over het Indië monument in Roermond. Hierbij verlaat één van de gevechtsvliegtuigen de formatie en symboliseert zo de gevallen kameraden.

Kalibratievluchten (september 2023)

Van maandag 4 tot en met woensdag 6 september worden onze landingssystemen (ILS/TACAN/PAPI) weer gekalibreerd. Daarbij worden de landingsbanen uit alle mogelijke richtingen aangevlogen.

Close Air Support (september 2023)

25 tot en met 27 september 2023 trainen vliegers van de Koninklijke Luchtmacht boven militair oefengebied de Marnewaard het uitschakelen van doelen op de grond - Close Air Support. Dit doen zij samen met grondtroepen van defensie - Joint Terminal Attack Controllers - die vanaf de grond aanwijzingen geven over de uit te schakelen locatie. De vluchten vinden overdag plaats.

Reünie 306 en 322 squadron (september 2023)

Deze maand vindt een tweetal reünies plaats. Vrijdag 15 september van het 306 squadron en vrijdag 22 september van het 322 squadron. De reünies zijn voor (oud-)leden van de squadrons. In het kader van deze gelegenheden verwachten we enkele bezoekende eenheden met hun vliegtuigen op vliegbasis Leeuwarden.

Bijzondere vliegbewegingen vanaf vliegbasis Leeuwarden (september 2023)

Op donderdag 21 en vrijdag 22 september 2023 vinden er naast het reguliere vliegprogramma vanaf vliegbasis Leeuwarden ook een aantal bijzondere vliegbewegingen plaats. Het betreft op beide dagen een demonstratievlucht van een F-16 van de Belgische luchtmacht die boven de vliegbasis een aantal manoeuvres maakt. Daarnaast worden er op vrijdag ook enkele flyby's verzorgd door bezoekende eenheden. Deze vliegbewegingen vinden plaats tussen 14.30-17.00 uur.

Op donderdag 21 september opent vliegbasis Leeuwarden de deuren voor ongeveer 300 jongeren uit de regio die interesse hebben in een baan bij de Koninklijke Luchtmacht. Tijdens deze kleinschalige *wervingsdag* zijn luchtmachters van vliegbasis Leeuwarden aanwezig. Zij kunnen veel vertellen over hun werk bij defensie. Aanmelden voor de infodag is inmiddels niet meer mogelijk. Op vrijdag 22 september komen een aantal straaljagers en historische vliegtuigen naar Leeuwarden om tijdens een besloten bijeenkomst het 80 jarig bestaan van het oudste squadron van de Koninklijke Luchtmacht te vieren.

Internationale oefening Frisian Flag 2023 (september 2023)

Van maandag 2 oktober tot en met vrijdag 13 oktober 2023 vindt op vliegbasis Leeuwarden de internationale vliegoefening Frisian Flag 2023 plaats. De onrust in de wereld en een voortdurende oorlog aan de oostgrens van Europa, maakt eens te meer duidelijk dat vrede en veiligheid niet vanzelfsprekend is. Goed getrainde eenheden zijn dan ook van groot belang om Nederland en het NAVO grondgebied veilig te houden en te verdedigen als dat nodig is, nu en in de toekomst.

Recente Air Policing missies boven de oostelijke flank van het NAVO grondgebied, maar ook missies in het verleden, zoals boven Kosovo, Afghanistan en Irak hebben bewezen dat internationale samenwerking onmisbaar is. Allen verschilden sterk qua dreigingsniveau en taakstelling voor de vliegers. Tijdens Frisian Flag 2023 worden vliegers voorbereid op verschillende situaties waarbij in internationaal verband wordt opgetreden. Complexe scenario's bieden training in defensieve missies (zoals het bewaken van het luchtruim of het beschermen van ondersteunende vliegtuigen) en in offensieve missies (zoals het aanvallen van een luchtruim om daarin de overhand te krijgen, maar ook het aanvallen van gronddoelen). Dat maakt Frisian Flag voor zowel jonge vliegers als ervaren vluchtcommandanten een waardevolle oefening om aan deel te nemen.

Wanneer wordt er gevlogen?
Tijdens Frisian Flag oefenen de deelnemers gedurende twee weken complexe missies in internationaal verband. Tweemaal per dag kiezen ongeveer 30 tot 40 toestellen het luchtruim voor een trainingsmissie. De vliegbewegingen vinden van maandag tot en met vrijdag tussen 08.00 en 17.00 uur plaats. 's Avonds en in het weekend wordt in principe niet gevlogen, tenzij er technische ondersteuning benodigd is voor buitenlandse deelnemers.

Waar wordt er gevlogen?
Tijdens Frisian Flag wordt gebruik gemaakt van het grote bestaande militaire oefengebied boven de Noordzee en Noord-Nederland. Hoewel er grotendeels boven zee geoefend wordt, is de oefening ook vanaf land goed waarneembaar. Dit zal met name in de tweede week van de oefening zijn. Er is dan een groter gebied boven de provincies Friesland, Groningen, Drenthe, Overijssel en de kop van Noord Holland gereserveerd. Ook een aantal militaire locaties in Noord Nederland nemen actief deel aan de oefening. Het betreft NAVO-oefenterrein de Vliehors range op Vlieland, Maritiem Vliegkamp (MVKK) De Kooy en militair oefenterrein de Marnewaard. Het hele gebied tussen MVK De Kooy en oefenterrein de Marnewaard is ingesteld als tijdelijk laagvlieggebied voor helikopters en een transportvliegtuig. Het tijdelijke laagvlieggebied is niet bedoeld voor gevechtsvliegtuigen.

DHC Luchtmacht (september 2023)

Vandaag traint de crew van de Cougar transporthelikopter 'buitenlandingen' in de gemeente De Ronde Venen en gemeente Doetinchem. Een 'buitenlanding' is het landen op een niet standaard landingslocatie. De Cougar wordt afgetankt bij onze collega's op vliegbasis Leeuwarden.

8. Afkortingen en definities

COVM - Commissie Overleg & Voorlichting Milieu

De Commissie Overleg & Voorlichting Milieu is een adviescommissie van de minister van Defensie. De commissie is ingesteld op grond van de Wet luchtvaart en heeft twee belangrijke taken: overleg en voorlichting over milieu (doorgaans geluid) rondom de militaire luchthavens.

CTR - Control Zone

De control zone is het plaatselijk luchtverkeersleidinggebied. Dit is het gebied dat zich horizontaal en verticaal vanaf een bepaald punt uitstrekt vanaf het aardoppervlak tot aan een vastgestelde grens. Het luchtverkeer binnen deze zone wordt afgehandeld door de plaatselijke luchtverkeersleiding.